

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
& ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)**

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

17/05/2013

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

(ΓΕΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ)

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ**

Α. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο Γ. Γραμματικάκης στο συγκεκριμένο κείμενο αναφέρεται στην προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί για τη βελτίωση της ανθρώπινης επικοινωνίας και για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Τίθεται ο προβληματισμός από την πλευρά του συγγραφέα πώς είναι δυνατόν ο άνθρωπος να αναζητά ζωή στο σύμπαν και να μην εκτιμά το δώρο της ζωής στον ίδιο του τον πλανήτη. Με δραματικότητα επιβεβαιώνεται η διττή φύση του ανθρώπου, από τη μια μεριά ως εξαιρετικού δημιουργού και από την άλλη ως επικίνδυνου καταστροφέα. Ως αιτία της αποξένωσης των ανθρώπων από το ουσιαστικό νόημα της ζωής προβάλλεται η τελειοποίηση των νέων τεχνολογιών στην επικοινωνία και γι' αυτό κρίνεται απαραίτητη η ενδυνάμωση των ανθρώπινων σχέσεων. Στόχος, λοιπόν, δεν πρέπει να είναι η επαφή με άλλες μορφές ζωής έξω από το γήινο χωροχρόνο αλλά η αντιμετώπιση της ανθρώπινης μοναξιάς, η αποκατάσταση των αξιών και ο σεβασμός στον πλανήτη γη.

Β1. Ο σύγχρονος άνθρωπος βιώνει έντονα το αίσθημα της μοναξιάς παρά τις δυνατότητες επικοινωνίας που παρέχει η εποχή του. Με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών μέσων και της κινητής τηλεφωνίας γεφυρώνονται οι αποστάσεις και σχεδόν εκμηδενίζονται τα εμπόδια του χώρου και του χρόνου. Η προέκταση και ο εμπλουτισμός των επικοινωνιακών μέσων, όμως, δεν αποτελεί τη μοναδική προϋπόθεση για το πλησίασμα των ανθρώπων· απαιτείται θέληση γι' αυτό και πίστη στην αξία του και τη χρησιμότητά του. Ο σύγχρονος άνθρωπος εγκλωβισμένος στους φρενήρεις ρυθμούς ζωής και παραδομένος στον ανταγωνισμό που κυριαρχεί στην εργασία βιώνει την αλλοτρίωση της κοινωνικότητάς του. Έτσι, η επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων περιορίζεται στην απλή διεκπεραίωση των καθημερινών συναλλαγών τους και καθίσταται ρηχή και επιδερμική.

B2.

α) Δομικά στοιχεία τρίτης παραγράφου :

Θεματική περίοδος : « Αποκαλύπτεται ...υπόσταση»

Λεπτομέρειες - Σχόλια : « Από τη μία... συμφερόντων του.»

Περίοδος – Κατακλείδα: « Η υπερφίαλη αυτή στάση... της δικής του υπάρξεως»

β) Παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου:

1. « Η ζωή όμως σε άλλους κόσμους διεγείρει το ενδιαφέρον και τη φαντασία του»
2. «ένα χέρι βοήθειας και παρηγοριάς από τους πλανήτες και τα μακρινά άστρα»
3. «η ζωή όμως γύρω μας ανθίζει»
4. «έχει επουλώσει τις πληγές στις θάλασσες»

B3.

α) Συνώνυμα

ταυτόχρονα= συγχρόνως, σύγκαιρα

γέννησε= δημιούργησε

αισθανθεί= νιώσει

πληθαίνουν= πολλαπλασιάζονται, αυξάνουν

ανάληψη= ανηλεής, σκληρή, άτεγκτη

β) Αντώνυμα

ανούσια= ουσιαστική, σημαντική

εμφανίζεται= εξαφανίζεται, εκλείπει

ανέφικτη= εφικτή, δυνατή

πυκνώνει= μειώνεται, αραιώνει

υψηλά= ευτελή

B4.

α) Η χρήση του ερωτηματικού στη συγκεκριμένη φράση:

- εισάγει στο θέμα του κειμένου,
- προκαλεί τον προβληματισμό και την απορία,
- προδίδει στοχαστικό τόνο και
- συμβάλει στη ζωντάνια και στην παραστατικότητα του λόγου.

Στη διπλή παύλα παρεμβάλλεται φράση η οποία λειτουργεί παρενθετικά, συμπληρωματικά και διευκρινιστικά.

β) Παθητική σύνταξη

«Από την άλλη, η ιστορική πορεία σφραγίζεται από τον ίδιο τον άνθρωπο με πολέμους και αγριότητες, θεοποιούνται τα υλικά αγαθά και συντηρούνται η αδικία και οι ανισότητες»

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Επικοινωνιακό πλαίσιο:

Τίτλος (ενδεικτικά): Η ώρα της Γης !

Πρόλογος: Αφόρμηση από την επικαιρότητα (ενδεικτικά):

Αναφορά στην Παγκόσμια Ημέρα της Γης και στις συμβολικές ενέργειες που οι άνθρωποι και οι οικολογικές οργανώσεις σε ολόκληρο πλανήτη προχωρούν με στόχο να ευαισθητοποιήσουν τους συνανθρώπους τους και τις κυβερνήσεις για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

α) Επιπτώσεις που έχει προκαλέσει η έλλειψη σεβασμού του ανθρώπου προς το φυσικό περιβάλλον.

Στον άνθρωπο

Βιολογικές: Διαταράσσεται η βιολογική ισορροπία του και κάμπτεται η ευεξία και ευρωστία του. Ο άνθρωπος γίνεται ευπρόσβλητος στις ασθένειες, μειώνονται τα όρια της αντοχής του, ενώ εξαπλώνονται οι λεγόμενες «σύγχρονες ασθένειες» (καρδιαγγειακές παθήσεις, αναπνευστικά προβλήματα, τοξινώσεις, καρκίνος).

Ψυχικές: Διασπάται η ενότητα του εσωτερικού κόσμου του και τραυματίζεται ο ψυχισμός του. Καταδυναστεύεται από το άγχος, τις νευρώσεις, τις ψυχώσεις, την κατάθλιψη. Γίνεται εριστικός, μοναχικός, αλλοτριώνεται, αφού ζει σε δυσαρμονική σχέση με τη φύση.

Ηθικές: Η διαταραχή της περιβαλλοντικής ισορροπίας δημιουργεί ηθικά προβλήματα στον άνθρωπο, γιατί τον καταδικάζει σε μετεωρισμό, αστάθεια και σύγχυση. Οι σχέσεις του γίνονται εχθρικές και ανταγωνιστικές, ενώ ο απομονωτισμός που επιβάλλει ο αστικός τρόπος ζωής ωθεί στην ανθρωποφοβία, την επιθετικότητα, τη βία.

Πνευματικές: Η απομάκρυνση από τη φύση στερεί τις απαραίτητες εμπειρίες και τα κατάλληλα πνευματικά ερεθίσματα από τον άνθρωπο, ωθώντας τον στην πνευματική παθητικότητα και την αδρανοποίηση.

Ρύπανση ατμοσφαιρικού αέρα και των υδάτινων πόρων

- **Ρύπανση της ατμόσφαιρας:** Πρόκειται για την αλλοίωση της φυσικής σύνθεσης του ατμοσφαιρικού αέρα από την καύση του πετρελαίου και των υποπροϊόντων του ή άλλων υλικών. Η μόλυνση της ατμόσφαιρας προκαλεί το νέφος, την όξινη βροχή, την καταστροφή του όζοντος και το φαινόμενο του «θερμοκηπίου».

- **Μόλυνση των υδάτων:** Η χρήση χημικών λιπασμάτων και δηλητηριωδών φυτοφαρμάκων μολύνει τους υδάτινους πόρους κλονίζοντας την ισορροπία των οικοσυστημάτων, με καταστροφικές συνέπειες για τους φυτικούς και τους ζωικούς οργανισμούς, επιβαρύνοντας έτσι την υγεία των ανθρώπων.

- Επίσης, λύματα, βιομηχανικά απόβλητα και ραδιενεργά κατάλοιπα διοχετεύονται σε λίμνες, ποτάμια, θάλασσες καταστρέφοντας τη χλωρίδα και την πανίδα και προκαλώντας φαινόμενα όπως ο ευτροφισμός των υδάτων.

Ρύπανση του εδάφους και του υπεδάφους

- **Καταστροφή των δασών:** Τα τελευταία χρόνια, ο άνθρωπος έχει προσπαθήσει να εξολοθρεύσει τα δάση από το πρόσωπο της γης, με αποτέλεσμα να μην παράγονται ποσότητες οξυγόνου ικανές να καλύψουν τις ανθρώπινες ανάγκες. Απόδειξη αποτελεί η καταστροφή του 50% των τροπικών δασών.

- **Εξαφάνιση χλωρίδας και πανίδας:** Η μόλυνση, η καταστροφή, το κυνήγι, οι πυρκαγιές εξαφανίζουν πολλά είδη του ζωικού βασιλείου, που είναι αδύνατον στο μέλλον να επανέλθουν στη ζωή. Η εξαφάνιση αυτή διαταράσσει την οικολογική ισορροπία και δημιουργεί μεγάλους κινδύνους για τον άνθρωπο.

- **Εξάντληση φυσικού πλούτου:** Με αντιπαραγωγικό τρόπο εξαντλείται και κατασπαταλιέται ο φυσικός πλούτος της γης. Τα αποθέματα πετρελαίου, χαλκού αλουμινίου, φυσικών αερίων και άνθρακα φθίνουν με την πάροδο του χρόνου. Το ενεργειακό πρόβλημα του πλανήτη μας θα οξύνεται διαρκώς.

Δημιουργία τεχνητού – αντιανθρώπινου περιβάλλοντος

Στη θέση του φυσικού περιβάλλοντος ο άνθρωπος «ύψωσε» ένα δικό του περιβάλλον, το βιομηχανικό, με κύρια χαρακτηριστικά:

- την εκμηδένιση του ζωτικού χώρου, που δεν αφήνει περιθώρια για κίνηση, έκφραση και δημιουργία, αλλά που εγκλωβίζει τον άνθρωπο,
- τον κατακερματισμό, που διασπά την ενότητα του χώρου και αποσυνθέτει τις κοινωνικές διαδικασίες και τις διαπροσωπικές σχέσεις,
- τον γιγαντισμό των κτισμάτων, που υπερβαίνουν τα ανθρώπινα μέτρα και εκμηδενίζουν την ανθρώπινη ύπαρξη,
- την αντιλειτουργικότητα, αφού η ανθρώπινη μονάδα δεν μπορεί να λειτουργήσει και αποτρέπονται οι βιολογικές και ψυχικές λειτουργίες της ύπαρξης.

β) Τρόποι με τους οποίους μπορεί ο άνθρωπος να αποκαταστήσει τη σχέση του με αυτό.

Η αντιμετώπιση της μόλυνσης απαιτεί συνεργασία όλων των χωρών και λήψη μέτρων σε παγκόσμια κλίμακα. Ο αγώνας για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος είναι αγώνας για την προστασία του ανθρώπινου γένους και, επομένως, αφορά όλες τις χώρες.

Εκστρατεία ενημέρωσης με στόχο τη συνειδητοποίηση και την ευαισθητοποίηση για τη σοβαρότητα του προβλήματος.

- Αρμόδιοι φορείς θεωρούνται: πολιτεία, οικολογικές οργανώσεις, σχολείο, οικογένεια, δημοσιογράφοι.
- Στόχος ενημέρωσης: η γνώση και η πληροφόρηση του κοινού γύρω από το πρόβλημα. Πρέπει να γίνουν κατανοητές οι συνέπειες της οικολογικής καταστροφής και τα γενεσιουργά αίτια.
- Μία σοβαρή και υπεύθυνη ενημέρωση μπορεί, επίσης, να ανοίξει έναν δημόσιο διάλογο για τις δυνατότητες διάσωσης του φυσικού περιβάλλοντος.

Παρέμβαση της πολιτείας και συνεργασία των κρατών της διεθνούς κοινότητας

- Η θεσμοθέτηση, ο έλεγχος στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και η επιβολή κυρώσεων γι' αυτούς που μολύνουν το περιβάλλον επιβάλλεται.
- Για τον περιορισμό της ρύπανσης της ατμόσφαιρας απαιτείται η επιβεβλημένη χρήση φίλτρων στις βιομηχανίες, ο βιολογικός καθαρισμός των βιομηχανικών αποβλήτων και των οικιακών λυμάτων, ο έλεγχος των καυσαερίων των τροχοφόρων και των κεντρικών θερμάνσεων.
- Συστηματική προστασία των προς εξαφάνιση ζώων και φυτών του πλανήτη.
- Παραδειγματική τιμωρία εμπρηστών για την προστασία των δασών, συστηματικές αναδάσώσεις, έλεγχος υλοτόμησης.
- Λήψη μέτρων κατά της ηχορύπανσης.
- Προγραμματισμός και έλεγχος γεννήσεων για την αντιμετώπιση του προβλήματος του υπερπληθυσμού.
- Απαραίτητη, επίσης, κρίνεται η ανακύκλωση υλικών.

Ισορροπημένη αναπτυξιακή πολιτική στο πλαίσιο των αστικών κέντρων

- Χωροταξικές ανακατατάξεις και αναθεώρηση μεγεθών πολεοδομικής ανάπτυξης.
- Βελτίωση των όρων στέγασης και συγκοινωνιακών μέσων.
- Προστασία υπαρχόντων χώρων πρασίνου και διαμόρφωση νέων.
- Κίνητρα για την αποκέντρωση.

Προστασία της αγροτικής ζωής

- Ένα βασικό στοιχείο της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος είναι η κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των πιο φτωχών περιοχών μίας χώρας, έτσι ώστε οι κάτοικοι να παραμένουν στο φυσικό τους περιβάλλον και να μην ξεκόβουν από αυτό.
- Καθήκον της πολιτείας και της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η αποτροπή της οικονομικής διάβρωσης και ερήμωσης της επαρχίας.

Αειφόρος ανάπτυξη

Η ανάπτυξη μέσω της βιομηχανικής παραγωγής, που αποτελεί βασικό άξονα της σύγχρονης οικονομίας, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις δυνατότητες της φύσης να αναπληρώνει όσα ο άνθρωπος αντλεί από αυτή. Άρα οι ρυθμοί της ανάπτυξης πρέπει να εναρμονίζονται με αυτές τις δυνατότητες και μην καθορίζονται από την ανάγκη της κερδοφορίας στο πλαίσιο της ανταγωνιστικής οικονομίας.

Σύμφωνα με τον κλασικό ορισμό, αειφόρος ανάπτυξη είναι η «ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες», με άλλα λόγια η μέριμνα ώστε η σημερινή μεγέθυνση να μην υπονομεύει τις δυνατότητες μεγέθυνσης των μελλοντικών γενεών. Η αειφόρος ανάπτυξη έχει

επομένως τρεις συνιστώσες –οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική– που απαιτούν ισόρροπη πολιτική συνεκτίμηση. Η στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη, που εγκρίθηκε το 2001 και αναθεωρήθηκε το 2005, συμπληρώνεται, μεταξύ άλλων, από την αρχή της ένταξης των περιβαλλοντικών προβληματισμών στις ευρωπαϊκές πολιτικές που έχουν αντίκτυπο στο περιβάλλον.

Αναζήτηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας και εξοικονόμηση ενέργειας

- Για την επίλυση του ενεργειακού προβλήματος πρέπει να αναζητηθούν άλλες ηπιότερες μορφές ενέργειας. Η χρησιμοποίηση της ηλιακής, αιολικής και γαιοθερμικής ενέργειας λόγω του ανανεώσιμου χαρακτήρα τους δεν βλάπτουν το περιβάλλον. Η αναζήτηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας είναι συνυφασμένη με την αειφορία και μπορεί να προσφέρει διεξόδους στο ενεργειακό πρόβλημα του πλανήτη.
- Είναι αναγκαία η επαναδιαπραγμάτευση των όρων χρήσης της πυρηνικής ενέργειας. Κυρίως πρέπει η ανθρωπότητα να σταματήσει άμεσα τις πυρηνικές δοκιμές και την κατασκευή πυρηνικών όπλων.
- Απαιτείται άμεσος περιορισμός της κατανάλωσης ενέργειας, παγκόσμιος έλεγχος στη διανομή καυσίμων, περιορισμός της παραγωγής ειδών πολυτελείας.

Επανιεράρχηση αξιών

- Η φύση δεν πρέπει να γίνεται αντιληπτή ως μέσο πλουτισμού προορισμένη να ικανοποιεί την ανθρώπινη απληστία και αμετροέπεια, αλλά να γίνεται σεβαστή ως πηγή ζωής.
- Ο άνθρωπος των αναπτυγμένων κοινωνιών οφείλει να επιδείξει λιτότητα και μέτρο ως προς τις καταναλωτικές απαιτήσεις για να μην σπαταλιούνται άσκοπα οι φυσικοί πόροι και οι πρώτες ύλες.

Ενεργοποίηση του πολίτη

Οι ενεργοί πολίτες, με τη διαρκή επαγρύπνηση και το προσωπικό τους ενδιαφέρον, και μέσω της συμμετοχής στα κοινά, μπορούν να δράσουν προστατεύοντας αποφασιστικά το περιβάλλον:

- με τη συμμετοχή τους σε οικολογικές οργανώσεις,
- ασκώντας κριτική στην εξουσία και ελέγχοντας τα άνομα συμφέροντα,
- μετέχοντας σε δράσεις όπως ανακύκλωση, αναδάσωση, καθαρισμός ακτών.

Εφαρμογή μεθόδων προστασίας περιβάλλοντος με τη συνδρομή της τεχνολογίας

- Δημιουργία «βιομηχανίας αντιρρύπανσης» για τον καθαρισμό των βιομηχανικών αποβλήτων.
- Πλήρης και αποτελεσματική αξιοποίηση των πρώτων υλών, ανακύκλωση των υλικών.
- Εξοικονόμηση και αποτελεσματική χρήση της ενέργειας.
- Βιολογικός καθαρισμός των λυμάτων.

Ο ρόλος της περιβαλλοντικής αγωγής

- Για να αντιμετωπιστεί η οικολογική κρίση, κανένας τρόπος δεν θα ήταν μακροπρόθεσμα αποτελεσματικός, αν δεν ευαισθητοποιηθούν και ενεργοποιηθούν οι νέοι, οι αυριανοί πολίτες, για να προστατεύσουν δυναμικά και υπεύθυνα το περιβάλλον.
- Οι νέοι πρέπει να αντιληφθούν τις θεμελιακές αλληλεξαρτήσεις ανάμεσα στον άνθρωπο και στο περιβάλλον και να συνειδητοποιήσουν ότι ο προβληματισμός για το θέμα του περιβάλλοντος είναι ταυτόχρονα και προβληματισμός για την ποιότητα ζωής.
- Η αγωγή των νέων είναι έργο της πολιτείας και των φορέων κοινωνικοποίησης (σχολείο και οικογένεια), οι οποίοι θα εργαστούν για μια καινούρια νοηματοδότηση της ζωής, για έναν πολιτισμό ανθρωποκεντρικό.